

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radka Pavelky a soudců Mgr. Kateřiny Brodské a Mgr. Pavla Suchého ve věci žalobce **Finančního úřadu pro Ústecký kraj**, se sídlem Velká Hradební 61, Ústí nad Labem, proti žalovaným 1. [REDACTED], nar. [REDACTED] bytem [REDACTED] a 2. [REDACTED] nar. [REDACTED] bytem [REDACTED] zastoupeným Mgr. Janou Kučerovou, advokátkou se sídlem Budovatelů 2957, Most, o neúčinnost smlouvy, o odvolání žalovaných proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 29. 2. 2016, č.j. 12 C 223/2011-77, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 14. 7. 2016, č.j. 12 C 223/2011-86, **t a k t o :**

- I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.

- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem okresní soud (dále jen „soud prvního stupně“) rozhodl, že je vůči žalobci právně neúčinná darovací smlouva ze dne 1. 7. 2010, evidovaná pod č. V-[REDACTED]/2010-[REDACTED]-2 u Katastrálního úřadu pro Ústecký kraj, Katastrální pracoviště Most,

uzavřená mezi dárci [redacted] a [redacted], oba bytem [redacted] a žalovanými jako obdarovanými, jejímž předmětem jsou budovy – stavba bez čp/če – zemědělská stavba na pozemku parc. č. st. [redacted] rodinný dům č.p. [redacted] na pozemku parc. č. st. [redacted] a rodinný dům č.p. [redacted] na pozemku parc. č. st. [redacted], a pozemky parc. č. st. [redacted], st. [redacted] st. [redacted] dále [redacted] [redacted] a [redacted], tj. nemovité věci v okrese Most, k.ú. a obci Mariánské Radčice, zapsané v katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. [redacted] (dále již jen „předmětné nemovité věci“). Dále soud prvního stupně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Soud prvního stupně své rozhodnutí ve věci samé odůvodnil tím, že v době uzavření darovací smlouvy otec i matka žalovaných (dárce [redacted], věděli o tom, že u [redacted], jakožto daňového subjektu (podnikatele) probíhala daňová kontrola. Z protokolu o ústním jednání, které proběhlo u Finančního úřadu v Litvínově za přítomnosti [redacted] dne 16. 3. 2010, vyplynulo, že daňová kontrola byla zahájena ohledně daně z příjmu fyzických osob za roky 2007 a 2008 a daně z přidané hodnoty za roky 2007 a 2008; později byla zahájena kontrola i za rok 2009. V průběhu daňové kontroly, při jednání, jež proběhlo dne 18. 5. 2010, bylo zjištěno, že daňový subjekt [redacted] nenahlásil finančnímu úřadu dva bankovní účty, na které přijal platby od jiných daňových subjektů; [redacted] sám v průběhu daňové kontroly potvrdil, že provozoval podnikatelskou činnost tzv. „načerno“. Dne 17. 6. 2010, kdy opět proběhlo ústní jednání na Finančním úřadě v Litvínově, a kdy byly „zrekapitulovány“ faktury, jež nebyly zahrnuty do jeho účetnictví, muselo být [redacted] zřejmé, že dojde k doměření daní. K tomu došlo dne 7. 10. 2010, kdy byly Finančním úřadem v Litvínově vydány dodatečné platební výměry na daň z příjmu fyzických osob a daň z přidané hodnoty za období roků 2007, 2008 a 2009, doručené žalovanému (správně [redacted] [redacted] dne 13. 10. 2010. Finanční úřad v Litvínově dne 8. 12. 2010 rozhodl o povolení zaplacení dlužných daní ve splátkách, později rozhodl, neboť [redacted] nebyly dodrženy v rozhodnutí stanovené podmínky, že tato rozhodnutí pozbývají účinnosti.

Po právní stránce soud prvního stupně věc s poukazem na ust. § 3028 „novely o. z.“ (správně zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2014) posoudil

dle ust. § 42a občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, a dospěl k závěru, že [redacted] a jeho manželka uzavřením darovací smlouvy ze dne 1. 7. 2010 zkrátili uspokojení pohledávek žalobce - věřitele a že darovací smlouvu uzavřeli s úmyslem věřitele zkrátit, neboť postačí, že věděli, že právním úkonem (darovací smlouvou) může dojít ke zkrácení věřitele a pro případ, že se tak skutečně stane, s tím byli srozuměni (v této souvislosti soud prvního stupně odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky vydané pod sp. zn. 21 Cdo 720/2011). [redacted] a jeho manželka v době uzavření darovací smlouvy jednak věděli, že probíhá daňová kontrola, a [redacted] si musel být vědom toho, že daň bude doměřena. Současně bylo prokázáno, v tomto smyslu se shodně vyjádřili jak [redacted] tak i obě žalované, že [redacted] nemá jiný majetek, ze kterého by se věřitel (žalobce) mohl uspokojit - [redacted] v rámci svědecké výpovědi uvedl, že nevlastní žádný majetek, pobírá pouze starobní důchod ve výši asi 8.000 Kč měsíčně, jeho manželka (matka žalovaných) nepracuje a je v plném invalidním důchodu. Soud prvního stupně dále dospěl k závěru, že nebyla úspěšná obrana žalovaných, neboť po osobě dlužníkovi blízké, v jejíž prospěch byl právní úkon, jímž je věřitel dlužníka krácen, učiněn, se vyžaduje prokázání toho, že o úmyslu dlužníka nevěděla a ani nemohla vědět i při náležité pečlivosti. Žalované neuvedly, že by učinily jakékoliv aktivní kroky za účelem zjištění úmyslu dlužníka zkrátit své věřitele, pohnutka rodičů k uzavření darovací smlouvy (žalované tvrdí, že k darování nemovitých věcí došlo z důvodu nemoci jejich matky) nemůže být důvodem pro zamítnutí žaloby (na tomto místě soud prvního stupně poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky vydaná pod sp. zn. 21 Cdo 720/2011 a 21 Cdo 796/2011).

O nákladech řízení soud prvního stupně rozhodl s odkazem na ust. § 142 odst. 1 o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku podaly žalované včasné odvolání, v němž vyslovily nesouhlas zejména se závěrem soudu prvního stupně o tom, že byly nedostatečně aktivní ve zjišťování „důkazů“ o tom, zdali darovací smlouvou nebudou zkrácena práva případných věřitelů dárců. Žalované již ve vyjádření k žalobě uvedly, že při podpisu darovací smlouvy se dotazovaly dárců – svých rodičů na jejich případné věřitele. S ohledem na skutečnost, že se nejednalo o nestandardní právní úkon, kdy v době uzavření darovací smlouvy rodinami netrpěla

nedostatkem finančních prostředků, se žalované naopak „zcela důvodně“ domnívaly, že důvodem darování byl velmi vážný zdravotní stav dárkyně – matky žalovaných. S ohledem na věk žalovaných, kdy zejména žalovaná [REDAKCE] byla v době darování „čerstvě plnoletá“, bylo nutno vážně „co má být aktivními kroky“ ke zjištění případného úmyslu rodičů krátit věřitele, tedy zda má „nezletilá dcera“ kontaktovat státní orgány či si ve věku 18ti vyžádat účetnictví otce „k nastudování závazků“, případně obeslat jeho věřitele, přičemž státní orgány ani věřitelé by žalovaným zřejmě požadované informace nesdělili. Žalované dále poukázaly na skutečnost, že v článku V. darovací smlouvy rodiče žalovaných prohlásili „svá tvrzení o dlužích“, žalované neměly důvod svým rodičům v tomto nevěřit. Žalované proto namítaly, že soud prvního stupně měl zkoumat, zda žalované, jakožto osoby blízké, měly svou aktivní činností možnost získat jakékoliv poznatky o možném zkracujícím úmyslu dlužníka (zde odkázaly na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky vydané pod sp. zn. 21 Cdo 2002/2012). Žalované dále namítaly, že v době probíhající daňové kontroly u jejich otce byla tato kontrola bez jakýchkoliv závěrů, daň byla doměřena až po uzavření darovací smlouvy, taktéž až po uzavření darovací smlouvy byl otec žalovaných odsouzen za spáchání trestného činu krácení daně, proto nelze uzavřít, „zda osoba dlužníkovi blízká, s níž dlužník učinil právní úkon nebo v jejíž prospěch učinil právní úkon, prokázala, že dlužníkův úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat“ (na tomto místě žalované poukázaly na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky vydané pod sp. zn. 21 Cdo 3337/2012). Žalované uzavřely, že „po přezkoumání článku V. Darovací smlouvy a rodinné situace v rozhodné době“ vykonali „veškerou myslitelnou činnost“, tedy dotázaly se svých rodičů a při sepisu smlouvy byl ověřen stav v katastru nemovitostí, tedy svým jednáním vynaložili náležitou pečlivost k přezkoumání finanční situace dárců. Navrhly proto, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil, žalobu zamítl a přiznal žalovaným náhradu nákladů řízení, případně aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému rozhodnutí.

Žalobce ve svém vyjádření k odvolání uvedl, že v řízení bylo prokázáno, že v době darování dárce věděl o existenci svých dluhů, přičemž dluhy na daních vznikají ze zákona a vydáním platebních výměrů nastává jen jejich splatnost. Bylo též prokázáno, že se žalované nijak nezajímaly o případné dluhy dárce. Zdůraznil, že v případě, že by daňový subjekt (otec

žalovaných) zprostil finanční úřad mlčenlivosti, finanční úřad by k případnému dotazu žalovaných mohl žalovaným sdělit informace týkající se daňového subjektu, např. že u něj probíhá daňová kontrola. Žalobce nepovažuje za případnou ani námitku, že druhá žalovaná byla v době darování ve věku blízkém nabytí zletilosti, neboť již rok po darování založila společnost s ručením omezeným, v jejímž rámci vykonává stejnou podnikatelskou činnost jako dříve otec žalovaných. Doplnil, že výše splátek, které na daňový dluh dobrovolně hradí otec žalovaných, reálně neumožňuje závěr, že by daňový dluh byl daňovým dlužníkem zaplacen. Nepovažuje za reálné, že by v rodině žalovaných nebyla zmíněna skutečnost, že u jednoho z rodičů probíhá kontrola ze strany finančního úřadu, a to za situace, kdy o kontrole vědí oba rodiče. Dále poukázal na nelogičnost tvrzení žalovaných, v němž spatřují pohnutku pro uzavření darovací smlouvy. Žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Jelikož bylo řízení zahájeno přede dnem 1. 1. 2014, postupoval odvolací soud v odvolacím řízení podle ustanovení občanského soudního řádu (zákon č. 99/1963 Sb.) ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále již jen „o.s.ř.“), neboť čl. II bod 2. přechodných ustanovení zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jímž byl občanský soudní řád novelizován s účinností od 1. 1. 2014 (čl. VII zákona č. 293/2013 Sb.), stanoví, že pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije zákon č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Krajský soud jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno osobami k tomu oprávněnými (§ 201 o.s.ř.), je přípustné (§ 201, § 202 o.s.ř.), bylo podáno v zákonem stanovené lhůtě (§ 204 o.s.ř.), přezkoumal podle ust. § 212 a § 212a o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně, doplnil dokazování čtením listiny (§ 129 odst. 1 o.s.ř.) a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Odvolací soud předesílá, že soud prvního stupně správně věc posuzoval podle příslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, protože z přechodných ustanovení (konkrétně § 3028 odst. 3) předpisu, který

jej nahradil (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), vyplývá, že právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, se řídí dosavadními právními předpisy. Jinými slovy, otázku, zda darovací smlouva je či není vůči žalobci právně účinná, je nutno posuzovat podle právní úpravy účinné v době, kdy darovací smlouva byla uzavřena, resp. nastaly její účinky (8. 7. 2010).

Podle ust. § 42a odst. 1, odst. 2, odst. 3 a odst. 4 občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále již jen „občanský zákoník“), věřitel se může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné. Toto právo má věřitel i tehdy, je-li nárok proti dlužníkovi z jeho odporovatelného úkonu již vymahatelný anebo byl-li již uspokojen. Odporovat je možné právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116, 117), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, když druhá strana tehdy dlužníkův úmysl zkrátit věřitele i při náležitě pečlivosti nemohla poznat. Právo odporovat právním úkonům lze uplatnit vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn, nebo které vznikl z odporovatelného úkonu dlužníka prospěch. Právní úkon, kterému věřitel s úspěchem odporoval, je vůči němu neúčinný potud, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku; není-li to dobře možné, má právo na náhradu vůči tomu, kdo měl z tohoto úkonu prospěch.

Podle ust. § 116 občanského zákoníku, osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.

Z citované zákonné úpravy vyplývá, že smyslem tzv. odpůrčí žaloby podle ust. § 42a občanského zákoníku je, z pohledu žalujícího věřitele, dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým

by bylo určeno [nejde však o určovací žalobu ve smyslu ust. § 80 písm. c) o.s.ř., a proto není třeba zkoumat naléhavý právní zájem na určení], že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůřčí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce postižením toho majetku, který odporovaným právním úkonem ušel z dlužníkovy vlastnictví, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. Odpůřčí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení), a to postižením věci nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1703/96 a též rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. 31 Cdo 1806/99). K odpůřčí žalobě je aktivně věcně legitimován věřitel, jehož pohledávka za dlužníkem je vymahatelná. Vymahatelnou se rozumí taková pohledávka, jejíž splnění lze vynutit cestou výkonu rozhodnutí či exekuce, tj. pohledávka, která byla věřiteli přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídit výkon rozhodnutí (exekuci). K tomu, aby žalující věřitel byl věcně legitimován, postačuje, aby jeho pohledávka za dlužníkem byla vymahatelnou alespoň v době rozhodnutí soudu o jím podané odpůřčí žalobě. Odporovatelným je takový právní úkon (úplatný či bezúplatný) dlužníka, který učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám. Právní úkon je odporovatelný, zkrátila-li dlužníkem uzavřená darovací smlouva uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele, i když smlouva byla uzavřena dříve, než se pohledávka stala vymahatelnou i než vůbec existovala. Protože je možné odporovat právním úkonům dlužníka, které zkracují věřitele (učiněným v úmyslu zkrátit věřitele), postačuje, aby dlužník sledoval svým jednáním zkrácení jakékoliv pohledávky svého věřitele, přitom není vůbec rozhodné, zda šlo o pohledávku splatnou či nesplatnou popřípadě budoucí, nebo zda pohledávka byla vymahatelnou. Prokázání úmyslu dlužníka ze strany věřitele není podmínkou odporovatelnosti tehdy, jestliže „druhou stranou“ jsou osoby dlužníkovi blízké (mezi které patří též děti, jakožto příbuzní v řadě přímé); úmysl dlužníka zkrátit jeho věřitele v takovémto případě zákon předpokládá a je na osobách dlužníkovi

blízkých (dětech), aby prokázaly opak, tj. že úmysl dlužníka zkrátit věřitele nemohly i při náležité pečlivosti poznat. Úspěšná obrana osoby blízké dlužníku tedy spočívá nejen v tvrzení, že o úmyslu dlužníka zkrátit odporovaným úkonem věřitele nevěděla a ani nemohla vědět, ale také, a to zejména, v tvrzení a prokazování, že o tomto úmyslu dlužníka nevěděla a ani nemohla vědět, přestože vyvinula pečlivost k poznání tohoto úmyslu a šlo o pečlivost náležitou. Zákon po osobě blízké dlužníka požaduje, aby se přesvědčila, že právní úkon nezkracuje věřitele dlužníka, což předpokládá aktivní činnost této osoby k rozpoznání úmyslu dlužníka věřitele. Pokud se tak nezachová, musí být srozuměna s tím, že věřitel může uspokojení své pohledávky požadovat také z majetku, který na základě odporovaného právního úkonu od dlužníka nabyta (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 864/2000, či rozsudek téhož soudu ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. 31 Cdo 1806/99). Pohledávky na daních vznikají současně se vznikem daňové povinnosti. Daňová povinnost vzniká naplněním zákonem stanovených právních skutečností, které zakládají u státu právní nárok na daň a u povinné osoby daňový závazek. Od vzniku daňové pohledávky je třeba důsledně odlišovat její splatnost, která zásadně nastává (není-li stanoveno jinak) uplynutím doby, stanovené pro podání daňového přiznání po skončení zdaňovacího období (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 5. 2000, sp. zn. 31 Cdo 1806/99).

V posuzované věci bylo soudem prvního stupně správně zjištěno, že žalobce má vůči otci žalovaných vymahatelnou pohledávku na dani z příjmu fyzických osob a dani z přidané hodnoty v řádech milionů korun (dodatečnými platebními výměry vydanými žalobce dne 7. 10. 2010 byl žalovanému vyměřen nedoplatek na uvedených daních ve výši přesahující částku 3,3 milionu korun). Pohledávka žalobce na doplacení daně nevznikla, jak se mylně domnívají žalované, až vydáním dodatečných platebních výměru žalobcem, nýbrž okamžikem vzniku daňové povinnosti, tj. ze zákona. V případě daně z příjmu fyzických osob vzniká daňovému subjektu povinnost přiznat a uhradit daň nejpozději do konce třetího měsíce běžného kalendářního roku následujícího po kalendářním roku, který je zdaňovacím obdobím (do 31. března následujícího roku), popř. jde-li poplatníka (daňový subjekt), který má zákonnou povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem nebo jehož přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce, do konce šestého měsíce po uplynutí zdaňovacího období, tedy

do 30. června roku následujícího po skončení zdaňovacího období (§ 40 odst. 1, odst. 3 a § 57 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném do 31. 12. 2007 a do 31. 12. 2010). Daň z přidané hodnoty je její plátce povinen přiznat ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí úplaty, podle toho, co nastane dříve, resp. daňové přiznání je povinen podat do 25 dnů po skončení zdaňovacího období, v němž daňová povinnost vznikla, jímž je kalendářní čtvrtletí, příp. dosáhl-li obrát plátce za předchozí kalendářní rok deseti milionů korun, kalendářní měsíc (§ 21, § 99 odst. 1 a odst. 2 a § 101 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění účinném do 31. 12. 2007, do 31. 12. 2008 a do 31. 12. 2009). Například pokud otec žalovaných v průběhu roku 2007 přijal plnění podléhající dani z příjmů fyzických osob, které se rozhodl předmětem daně neučinit, vznikl mu dluh na dani z tohoto důvodu nejpozději ke dni 1. dubna 2008, respektive (mě-li tehdy zákonnou povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem nebo jeho přiznání za rok 2007 zpracoval a předkládal daňový poradce) 1. července 2008. Dluhy na dani z přidané hodnoty otci žalovaných vznikaly ještě „rychleji“, tedy uplynutím 25 denní lhůty pro podání daňového přiznání běžící od konce zdaňovacího období, tj. od konce každého kalendářního měsíce, popřípadě kalendářního čtvrtletí, v němž nastala skutečnost zakládající daňovou povinnost. Ve skutečnosti však otec žalovaných o tom, že mu v budoucnu vznikne nedoplatek na dani, věděl od okamžiku, kdy se rozhodl přijaté plnění dani nepodrobit (například v okamžiku, kdy otec žalovaných přijal v rámci svého soukromého podnikání plnění na účet, o němž věděl, že nefiguruje a figurovat nebude v jeho účetnictví). O dluhu na daních bezpochyby věděla též matka žalovaných (druhá dárkyně), neboť se před uzavřením darovací smlouvy osobně účastnila některých jednání na finančním úřadu, jejichž předmětem bylo řešení daňových nedoplatků otce žalovaných.

Po vzniku pohledávky žalobce, resp. dluhu otce žalovaných na dani z příjmů fyzických osob a na dani z přidané hodnoty, otec žalovaných společně se svou manželkou (matkou žalovaných) bezplatně převedli v červenci 2010 (dne 7. 7. 2010, jak vyplývá z ověřovací doložky, podepsali darovací smlouvy datovanou dnem 1. 7. 2010, a dne 8. 7. 2010 tuto smlouvu předložili příslušnému katastrálnímu úřadu k zápisu změny vlastnictví v katastru nemovitostí) na žalované předmětné nemovité věci, čímž nepochybně otec žalovaných zkrátil možnost uspokojení nároku (alespoň částečnou úhradu pohledávky)

žalobce, neboť v řízení bylo bezpochyby prokázáno, že po darování otci žalovaných nezůstal ve vlastnictví žádný majetek ani jiný zdroj příjmů, z něhož by bylo možno pohledávku žalobce v řádech milionů korun uhradit (žalované nic takové v řízení ani netvrdily) - žalovaná [REDAKCE] v rámci své účastnické výpovědi uvedla, že její otec „žádný další majetek neměl, auto taky neměl“, žalovaná [REDAKCE] vypověděla, že „rodiče žádné další nemovitosti než ty, které nám darovací smlouvy převedli, již nemají“ a „můj otec žádný jiný majetek nemá, mohu říci, že otec nic nemá“, otec žalovaných v rámci své svědecké výpovědi uvedl, že „pokud odhlédnu od majetku, který jsme spolu s manželkou převedli na dcery prostřednictvím darovací smlouvy, tak jinak nemám nic, ... pobírám starobní důchod ve výši okolo 8.000 Kč měsíčně, ... moje manželka také nepracuje, je v plném invalidním důchodu“. Žalobce se odporovatelnosti domáhá, resp. žalobu podal dne 29. 12. 2011 po uplynutí necelých dvou roků od darování předmětných nemovitých věcí, k němuž došlo dne 8. 7. 2010, tedy před uplynutí tříleté prekluzivní (propadné) lhůty vyplývající z ust. § 42a odst. 2 občanského zákoníku. Byť byl dlužníkem žalobce pouze otec žalovaných a darovací smlouvu v postavení dárce vedle něj uzavřela též matka žalovaných, žalobce se, za splnění dalších podmínek vyplývajících z ust. § 42a občanského zákoníku, úspěšně mohl domáhat určení právní neúčinnosti darovací smlouvě jako celku, neboť, jak zjistil odvolací soud z doplněného dokazování (odvolací soud při odvolací jednání provedl důkaz přečtením výpisu z katastru nemovitostí, který zachycuje stav zápisu v katastru nemovitostí týkající se předmětných nemovitých věcí ke dni 30. 6. 2010), v době uzavření darovací smlouvy předmětné nemovité věci patřily do společného jmění manželů - rodičů žalovaných. V době uzavření darovací smlouvy totiž bylo možno dle ust. § 262a odst. 1 věty první o.s.ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, vést výkon rozhodnutí (exekuci) na majetek patřící do společného jmění manželů také tehdy, šlo-li o vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. V případném vykonávacím (exekučním) řízení by bylo možno, pokud by rodiče žalovaných nepřevedli na žalované vlastnictví k předmětným nemovitým věcem, v dražbě zpeněžit předmětné nemovité věci za účelem alespoň částečné úhrady pohledávky žalobce); vykonávací (exekuční) řízení bylo možno zahájit bezprostředně poté, co uplynula lhůta k zaplacení dlužné daně stanovená v jednotlivých dodatečných platebních výměrech (exekučních titulech) – třicet dní od doručení dodatečných platebních výměrů otci žalovaných (13. 11. 2010); tímto dnem se pohledávky žalobce staly vykonatelnými.

Z uvedeného vyplývá, že žalobce unesl břemeno tvrzení i důkazní břemeno v rozsahu, jež na něj klade ust. § 42a odst. 1 až odst. 4 občanského zákoníku, neboť prokázal, že má vůči otci žalovaných (svému dlužníku) vymahatelnou pohledávku, tj. pohledávku, která mu byla přiznána vykonatelným rozhodnutím, a úkon, o který v řízení jde, byl učiněn v posledních třech letech před podáním žaloby v úmyslu zkrátit svého věřitele; skutečnost, že tento úmysl musel být druhé straně odporovatelného právního úkonu (žalované) znám, v daném případě žalobce prokazovat nemusel, neboť žalované jsou příbuznými v řadě přímé (dcerami) dlužníka žalobce. Jelikož v projednávaném případě zákon předpokládá, že žalované o úmyslu svého otce zkrátit svého věřitele (žalobce) věděly, bylo na nich, aby tvrdily a prokázaly opak.

Jde-li o procesní stanovisko žalovaných, ty se žalobě sice bránily tvrzeními, že „jim nebylo známo, že by otec či matka měli jakékoliv finanční problémy či u některého z nich probíhala daňová kontrola“, že s ohledem na jimi tvrzený motiv darování [aby v případě úmrtí matky žalovaných z důvodu jejího špatného zdravotního stavu v budoucnu eventuálně neměly problémy z dědictvím (srovn. účastnickou výpověď žalované ██████████ „neměla ani jedna ze žalovaných důvod domnívat se, že by darování předmětných nemovitostí bylo motivováno snahou jejich rodičů zkrátit jakéhokoliv věřitele na možnosti uspokojení pohledávek“, dále že se rodičů na dluhy dotazovaly a rodiče jim sdělili, že závazky vůči třetím osobám nemají, či že „přezkoumaly tvrzení dárců uvedené v článku V. darovací smlouvy“, když ani po tomto „přezkoumání nenabýly dojmu, že by darováním chtěl některý z dárců zkrátit ... věřitele“, toto procesní stanovisko však nemohlo vést k zamítnutí žaloby.

K tvrzení žalovaných, že jim v době uzavření darovací smlouvy „nebylo známo“ nic o tom, že by jejich otec měl dluhy, resp. tvrzení, že se rodičů na dluhy dotazovaly, je namísto uvést, že úspěšná obrana dlužníkovi blízké osoby (žalovaných) podle ust. § 42a odst. 2 občanského zákoníku spočívá nejen v jejím tvrzení, že o úmyslu dlužníka zkrátit odporovaným právním úkonem věřitele nevěděla a ani nemohla vědět, ale zejména v tvrzení a prokázání toho, že o tomto úmyslu nevěděla a ani nemohla vědět, přestože vyvinula

„pečlivost“ k poznání tohoto úmyslu dlužníka a šlo o „náležitou pečlivost.“ Vynaložení náležité pečlivosti předpokládá, že osoba dlužníkovi blízká vykonala s ohledem na okolnosti případu a s přihlédnutím k obsahu právního úkonu dlužníka takovou činnost (aktivitu), aby úmysl dlužníka zkrátit věřitele, který tu v době odporovaného právního úkonu objektivně vzato musel být, z jejich výsledků poznala (tj. aby se o tomto úmyslu dozvěděla). Jestliže se jí to při vynaložení náležité pečlivosti nepodařilo, pak se teprve může ve smyslu ust. § 42a odst. 2 občanského zákoníku ubránit odpůřčí žalobě. Zákon po dlužníkovi blízké osobě požaduje, aby se při právních úkonech s dlužníkem nebo při právních úkonech, které dlužník učinil v její prospěch, tímto způsobem přesvědčila, že právní úkon nezkracuje věřitele dlužníka, a vede ji k tomu, aby nečinila právní úkony (nepřijímala podle nich plnění) na újmu práv věřitelů dlužníka; v případě, že se tak nezachová, musí být srozuměna s tím, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky také z majetku, který na základě takového právního úkonu od dlužníka nabyla.

Žalované v projednávané věci jednak netvrdily, že by vykonaly takovou činnost, kterou by bylo možno považovat za aktivitu provedenou s náležitou pečlivostí vedenou snahou odhalit, zda jejich otec či matka nepřistupují k darování svého jediného hodnotnějšího majetku s úmyslem zkrátit svého věřitele. Pouhý dotaz na převodce (možného dlužníka třetí osoby), zda případně není při převádění svého majetku na osobu sobě blízkou veden úmyslem zkrátit svého věřitele, za takovou aktivitu nelze považovat. Stejně tak tuto činnost nemůže nahradit prohlášení převodce v rámci vlastního právního úkonu, jímž je převáděn majetek, a nemohlo jí nahradit ani prohlášení v článku V. předmětné darovací smlouvy, neboť tento článek obsahuje toliko prohlášení dárců (rodičů žalovaných) o tom, že na předmětu darování (na předmětné nemovité věci) „neváznou dluhy, věcná břemena, zástavní práva ani jiné právní povinnosti“; darovací smlouva se vůbec o existenci či neexistenci jiných dluhů rodičů žalovaných (neváznoucích na předmětných nemovitých věcech) zmiňuje. Dále pak v řízení bylo jednoznačně prokázáno, že se žalované o případné dluhy svých rodičů vůbec nezajímaly – žalovaná [redacted] v rámci své účastnické výpovědi uvedla, že „žádnou konkrétní aktivitu“ za účelem zjištění případných dluhů svého otce nevyvinula, žalovaná [redacted] se při své účastnické výpovědi vyjádřila obdobně. Přitom, vzhledem k tomu, že otec žalovaných podnikal, měly žalované možnost obrátit se na příjemce

takzvaných povinných plateb, které musí hradit každý podnikatel (daňový orgán, příslušná zdravotní pojišťovna, Česká správa sociálního zabezpečení), přičemž tito příjemci by žalovaným se souhlasem jejich otce (pokud by otec žalovaných uvedené příjemce tzv. povinných plateb zprostil mlčenlivosti) informaci o případných dlužích jejich otce podali – srovn. ust. § 24 odst. 4 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném do 31. 12. 2010, ust. § 23 odst. 7 zákona č. 592/1992 S., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2010, ust. § 122 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších změn a doplnění. Povinnost vyplývající z ust. § 42a odst. 2 občanského zákoníku přesvědčit se, že právní úkon nezkracuje věřitele dlužníka, resp. nečinit právní úkony (nepřijímat podle nich plnění) na újmu práv věřitelů dlužníka stíhá osobu dlužníkovi blízkou bez ohledu na její věk v době přijetí plnění (v projednávané věci v době uzavření darovací smlouvy). Žalované tak povinnost vykonat aktivní činnost za účelem zjištění případných dluhů jejich otce stíhala bez ohledu na jejich věk - tuto povinnost by žalované měly i v případě, že by v době darování nebyly plně způsobilé k právním úkonům (byly nezletilé), když fakticky by úkony směřující k ověření existence případných dluhů v takovém případě za (nezletilé) žalované učinil soudem ustanovený opatrovník (§ 26 a § 27 odst. 1 občanského zákoníku, § 36 a § 37 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31. 12. 2013).

Jde-li o případný motiv, který vedl účastníky právního úkonu, který zkracuje věřitele jednoho z nich, k jeho učinění, tento není z hlediska aplikace ust. § 42a občanského zákoníku rozhodný; i kdyby otec žalovaných darovací smlouvu uzavřel kvůli špatnému zdravotnímu stavu druhé dárkyně, mohl uzavřením smlouvy sledovat úmysl zkrátit svého věřitele, proto také po osobě dlužníkovi blízké zákon požaduje, aby vynaložila náležitou pečlivost a tímto způsobem se přesvědčila, že smlouva (právní úkon) nezkracuje věřitele dlužníka bez ohledu na důvod, který vedl k uzavření smlouvy (provedení právního úkonu).

Z uvedeného je zřejmé, že žalobce unesl břemeno tvrzení i důkazní břemeno v rozsahu, jež na něj klade ust. § 42a odst. 1 až odst. 4 občanského zákoníku, neboť prokázal, že má vůči otci žalované (svému dlužníkovi) vymahatelnou pohledávku, který předmětnou darovací smlouva uzavřel v posledních třech letech před podáním žaloby v úmyslu zkrátit

svého věřitele a současně bylo v řízení prokázáno, že žalované před uzavřením darovací smlouvy nevynaložily náležitou pečlivost a nepřesvědčily se (ani se nepokusily jinak než dotazem na své rodiče přesvědčit) o tom, že uzavřením darovací smlouvy nedojde ke zkrácení práv věřitele jejich otce (dárce). Odvolací soud proto podle ust. § 219 o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil, a to včetně výroku o nákladech řízení, o nichž bylo rovněž rozhodnuto správně.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. za užití § 142 odst. 1 o.s.ř., podle kterých má právo na náhradu těchto nákladů vůči žalovaným žalobce jako zcela úspěšný účastník odvolacího řízení. Rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nákladů odvolacího řízení vychází ze skutečnosti, že žalobci v odvolacím řízení náklady nevznikly.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Okresního soudu v Mostě.

V Ústí nad Labem dne 16. listopadu 2016

Mgr. Radek Pavelka v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Renata Škvorová

Renata
Škvorová

Digitálně podepsal
Renata Škvorová
Datum: 2016.12.14
09:00:23 +01'00'